

Dr hab. Jolanta Skorek-Münch prof. UR

Wojciech Kilar in memoriam. Sprawozdanie z konferencji naukowych poświęconych kompozytorowi.

Pierwsza międzynarodowa konferencja związana z osobą i dziełem Wojciecha Kilara odbyła się na Wydziale Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego w 2014 roku. Jej myślą przewodnią było ukazanie twórczości autora *Angelusa* na tle współczesnej muzyki religijnej, a celem - wielokierunkowa refleksja nad sytuacją i perspektywami współczesnej muzyki religijnej w kontekście najnowszych dokonań zagranicznych i polskich kompozytorów, praktyki liturgicznej oraz norm ustanowionych przez Kościół. Tak szeroki zasięg problematyki konferencji pozwolił ogarnąć najrozmaitsze zjawiska: od muzyki towarzyszącej dzisiejszej liturgii, piosenki pielgrzymkowej i oazowej po tworzone przez współczesnych kompozytorów dzieła oparte na tekstach należących do liturgii i nawiązujące do zakorzenionych w tradycji form i gatunków słowno-muzycznych. Zwrócono też uwagę na charakterystyczne dla współczesnej kultury przekraczanie granic pomiędzy tym, co należy do *sacrum* i *profanum*, czyli przenikania elementów kultury ludowej, popularnej bądź masowej do muzyki religijnej.

Wojciech Kilar w latach 1946-47 mieszkał w Rzeszowie, gdzie kształcił się pod kierunkiem prof. Kazimierza Mirskiego. W późniejszych latach często podkreślał, że to miasto ma dla niego wyjątkowe znaczenie. W roku 1998 otrzymał tytuł Honorowego Obywatela Rzeszowa.

Tematem drugiej konferencji, która odbyła się w dniu 23 listopada 2016 r., był „Element narodowy w twórczości Wojciecha Kilara na tle współczesnej *World Music*”. Patronat honorowy nad konferencją objęli JM Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. dr hab. Sylwester Czopek, Prezydent Miasta Rzeszowa Tadeusz Ferenc i JE Ks. Bp Jan Wątroba. Obrady otworzył prof. dr hab. Grzegorz Oliwa, prodziekan ds. spraw studenckich i rozwoju Wydziału Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego. Wystąpienia uczestników konferencji skoncentrowały się wokół dwóch wyraźnie zaznaczonych wątków tematycznych.

Po pierwsze, przedmiotem szczegółowej i pogłębionej refleksji stały się te utwory Wojciecha Kilara, które nawiązywały do polskiej muzyki tradycyjnej i ludowej, w tym

również partytury sakralne i filmowe, w których te nawiązania są obecne. Dr Maryla Renat (Akademia im. J. Długosza w Częstochowie) przedstawiła referat *Bogurodzica i Angelus Wojciech Kilara - symbol narodowy a język dźwiękowy* ; dr hab. Jacek Glenc prof. AM (Akademia Muzyczna Katowice) *Muzyka filmowa Wojciech Kilara – autonomiczna czy programowa*; dr Krzysztof Uściłowski *Narodowe i nie narodowe właściwości kompozycji Wojciecha Kilara* ; dr Elżbieta Ochwat (UR) - *Poliptyk góralski Wojciecha Kilara jako świadectwo umiłowania folkloru góralskiego* ; dr Jolanta Wąsacz-Krztoń (UR) - *Motywy narodowy w muzyce filmowej Wojciecha Kilara*.

Nie zabrakło także cennych odwołań do szczegółów biografii kompozytora, jego edukacji, a także do zagadnienia recepcji jego twórczości oraz obecności współczesnej muzyki polskiej w repertuarach instytucji muzycznych. Tu należały wystąpienia prof. dr hab. Marty Wierzbieniec (UR) *Muzyka polskich twórców XX i XXI wieku w programach koncertowych Filharmonii Podkarpackiej w latach 2009-2016* ; dr Kingi Fink (UR) *Początki muzycznej edukacji Wojciecha Kilara we Lwowie* ; dr Ewy Nideckiej (UR) *Wojciech Kilar - droga do dojrzałości* ; mgr. Andrzeja Szypuły (Rzeszowskie Towarzystwo Muzyczne) *Budowanie dobra. Moje spotkanie z Wojciechem Kilarem* i ks. dr. Lucjana Dyki (Instytut Teologiczno-Pastoralny w Rzeszowie) *Cechy duchowości Wojciecha Kilara i ich wpływ na twórczość kompozytorską*. Do tego wątku tematycznego zaliczyłabym także rozważania na temat twórczości innych polskich kompozytorów, przywołujące różne konteksty artystyczne, światopoglądowe i społeczne. Przedstawili je dr ha. Joanna Glenc (Uniwersytet Śląski w Katowicach) - *Poezja w muzyce, muzyka w poezji - Cyprian Kamil Norwid - Maryjo Pani Aniołów!...- Jacek Glenc -Maryjo Pani Aniołów!...- zamysł kompozytora* ; dr hab. Krzysztof Kostrzewa prof. UR - *19 Mazurków na fortepian Bogusława Schaeffera*); dr Ewa Fedyczkowska (UR) - *Sakralność przełomu wieków. Studium religijnych inspiracji w twórczości Henryka Jana Batora* ; dr Monika Hippe (UR) - *Współczesna muzyka narodowa. Nowe spojrzenie na niektóre elementy działalności o Cherubina Pająka OFM*.

Drugim obszarem konferencyjnej refleksji była muzyka na tle różnych tekstów kultury. W Polsce terminem *muzyka tradycyjna* określa się dziś dawną muzykę ludową, a przede wszystkim historyczną muzykę wiejską (zwłaszcza tę o cechach archaicznych), której specyfiką jest transmisja pamięciowa. Istnieje wiele kompozycji lub projektów koncertowych, które do muzyki tradycyjnej nawiązują, łącząc na przykład ludowe instrumentarium ze współczesną orkiestrą symfoniczną. W tych projektach zasadą jest łączenie tradycyjnych i współczesnych instrumentów oraz wzajemne przenikanie się dawnych

i nowych technik wokalnych bądź instrumentalnych: z jednej strony mamy rekonstrukcję, a z drugiej – otwieranie nowych, wielokulturowych horyzontów. W trakcie konferencji pojawiły odwołania do bliskiego nam obszaru kulturowego, jak Słowacja i Ukraina, ale także do tradycyjnej muzyki chińskiej i żydowskiej: dr hab. Jolanta Skorek-Münch prof. UR - *Pasja według św. Mateusza Tan Duma w perspektywie kulturowego synkretyzmu* ; dr Teresa Mazepa (UR) - *Neofolklorizm oraz „Nowa fala folklorystyczna” w ukraińskiej muzyce XX-XXI wieku* ; dr Tatiana Švajková (Uniwersytet w Prešowie) - *Ludová pieseň ako kľúčový inšpiratívny prvok slovenskej zborovej tvorby 20. storočia* ; dr Stefan Münch (UMCS w Lublinie) - *The Dreams and Prayers of Isaac the Blind Osvaldo Golijova wobec tradycji muzyki żydowskiej* . Obok różnorodności prezentowanych metod analizy, na podkreślenie zasługuje szeroki wachlarz tematyczny i wysoki poziom merytoryczny wystąpień konferencyjnych.

Cennym uzupełnieniem naukowej refleksji był bardzo udany koncert *Skąd nasz ród* , przygotowany przez dr Annę Marek-Kamińską. Ideą koncertu było ukazanie pierwiastka narodowego jako inspiracji dla kompozytorów oraz przypomnienie wczesnych utworów fortepianowych Wojciecha Kilara. Wystąpił Chór Żeński „Juventus paedagogica” z Wydziału Filozofii Uniwersytetu w Prešowie pod batutą Tatiany Švajkovej, prezentując utwory współczesnych kompozytorów słowackich (Eugen Suchoň, Ivan Hrušovský, Zdeněk Lukáš, Bartolomej Urbanec i Jana Kmit'ová). Magdalena Prejsnar-Wąsacz wykonała *Trzy preludia* Wojciecha Kilara, nawiązujące pod względem stylistycznym do polirytmii Stawińskiego. Oktet „Unanime” pod dyrekcją Anny Marek-Kamińskiej zaśpiewał kompozycje Michała Kleofasa Ogińskiego i Mirosława Gałęskiego (zespółowi towarzyszyła pianistka Maria Marek).